

SV-bonde og medie- professor

103822

Aftenposten Lørdag 25. juli 1987

I behørig sosialistiske omgivelser forbereder en av våre to nytnevnte professorer i mediekunnskap, dr. philos. Hans Fredrik Dahl seg til høstens forelesninger på Blindern og innhøstningsarbeidet på slektsgården i Aurskog: Han tilbringer et par uker hos professorkollega Jon Elster i en sommervilla ved Pyreneenes fot på den franske middelhavskyst, tett inntil den spanske grense.

AV PER EGIL HEGGE
JØRN MOEN (foto)

SKAM få den ikke-sosialist som smålig måtte misunne ham noen få marxspiste sommerdager i Sør-Frankrike, hvor det regner og er såre mørkt om kveldene, mens Oslo basker i 30 graders varme og 18 timers tropesol pr. døgn. Han stakk av fra 100-årsdagen for Vidkun Quislings fødsel også, og fikk ikke med seg de løftede høyrehender i trøstesløst striregn ved graven i Gjerpen for en uke siden. Det er rent så man begynner å tro på rettferdigheten — om ikke i verden, så i alle fall i været.

MEN Quisling har han med seg. — Ikke i baggasjen. I bakhodet:

— Et par år til nå, så skulle biografien være ferdig, sier han over telefonen.

— Mange blind?

— Det får presses inn i ett. Jeg har et bestemt inntrykk av at forlaget nok foretrekker det.

— Hundreårsjubileet markerte jo en sterk interesse for Quisling. Var det å vente?

— Det synes jeg absolutt. I nyere norsk historie har vi svært få så grandiose dramatiske skjebner. Det er jo lenge siden middelalderen.

— Får vi vite mye nytt om ham når biografien kommer?

— Jeg snur på mange steder som har vært snudd før. Men i tyske arkiver er det endel som ikke har vært kjent,

vurderinger av NS og av Quisling i krigstiden. Og litt mer fra tiden før krigen enn vi kanskje har trodd.

— Hvorfor ble Hans Fredrik Dahl interessert i Quisling? Til en erklært sosialist kan man jo stille spørsmålet uten at det oppstår mistanke om at man tillegges skumle motiver?

— Det var en tilfeldighet, svarer Dahl urbant. — Jeg redigerte tidsskriftet Kontrast, det var i midten av 1960-årene. Vi skulle — av lettfattelige grunner — ha en artikkel om sammenhengen mellom høyre-radikalisme og konservatisme. Den som skulle skrive artikkelen, leverte den ikke. Så gjorde jeg som redaktører må gjøre i slike tilfeller: Jeg skrev selv. Slik begynte det.

— Hvordan ble Quisling så dominerende — han var jo sjenert og klosset og hadde ingen utstråling?

— I NS spilte han en helt spesiell rolle. Han er forklaringen på at det var mulig å holde dette merkelige partiet sammen. Rundt ham ble det en effektiv partikjerne. Den var ikke stor, men det var like fullt en kjerne. Det draget han hadde på sine egne, var av et spesielt, magnetisk slag. Det bidro til at et så merkelig parti kunne overleve.

— Hva skal mediekunnskapsstudentene få høre til høsten?

— Jeg må først konferere med mine kolleger (Helge Rønning og Svernik Høyser). Vi må smelte våre interesser sammen i dette nye faget. Det er naturlig for meg med

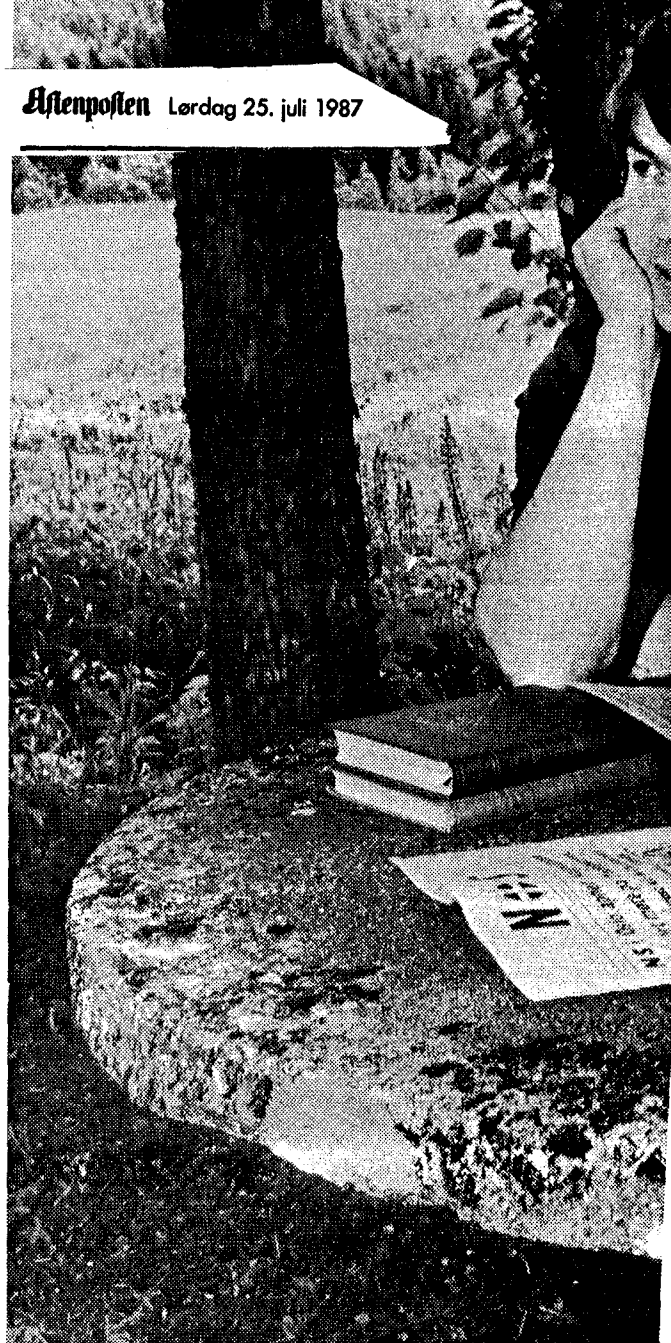
mediehistorie. De elektroniske medier har forandret seg mye, selv om de har vært hos oss bare i kort tid. Avisene får Høyser ta seg av.

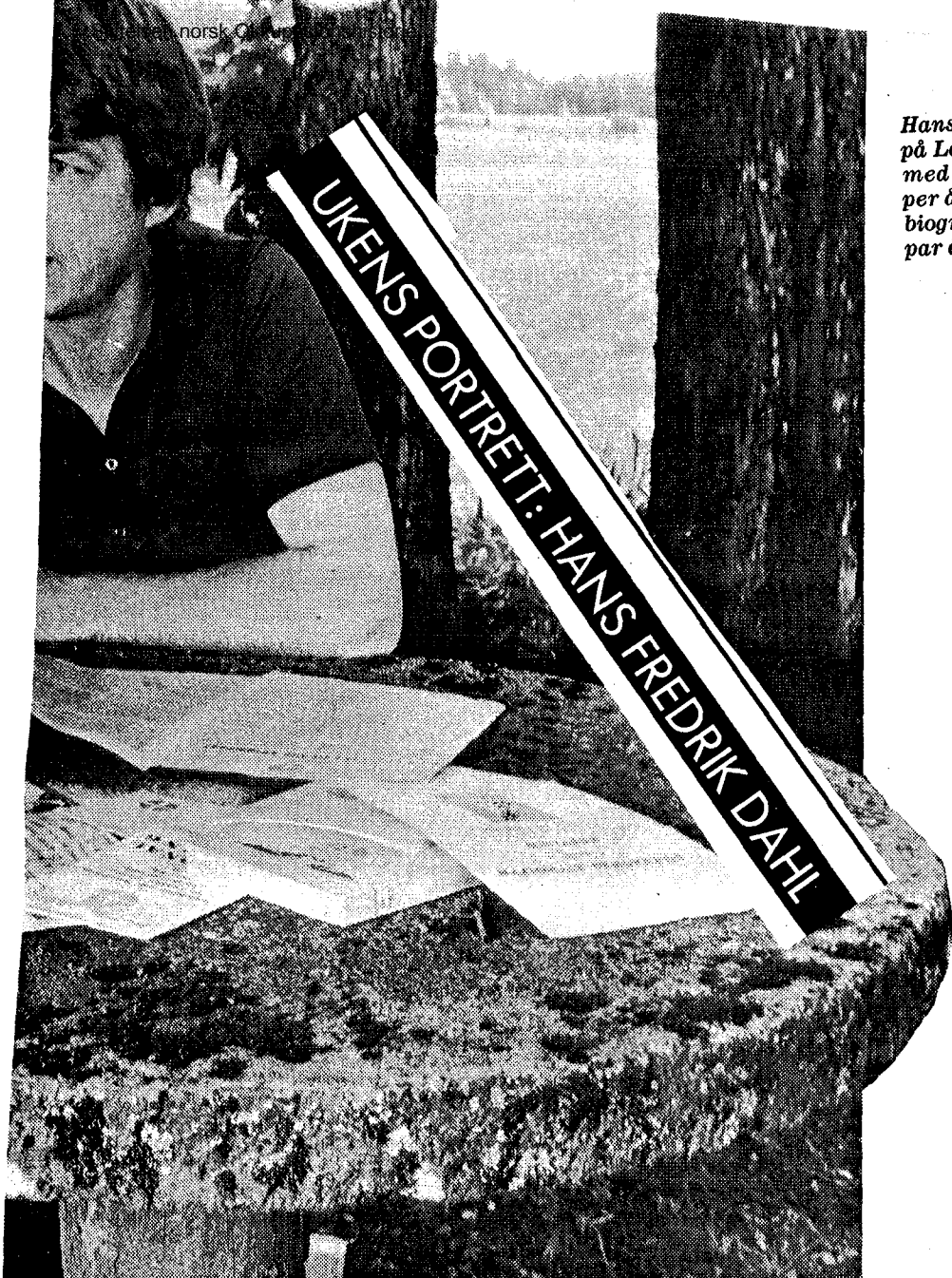
DAHL har syslet mest med radioens historie i Norge. Det gjennomsyrrer både hans vitenskapelige og journalistiske produksjon. I 1976 tok han doktorgraden på sitt verk om NRKs virke i London i okkupasjonsårene, det ene av tre bind. Hans «Mediablikk», en fast spalte han hadde i tiden som kulturredaktør i Dagbladet (1978—1985), er samlet i utvalg i boken «Fra Gutenberg til Gjerde». Han skriver godt — som Dagbladets kulturredaktører stort sett gjør, med enkelte hompende mellomspill. Produktiv har han også vært.

Det var ikke alltid på den måten. Intervjueren, som ikke har utpregede anlegg for slikt, ble målløs og snill i forbauselse over en stillferdig appell fra Dahl under en meningsutveksling om hans bok «Hva er fascisme?» fra 1973. Da satt den vordende doktorand nedsyltet som hushistoriker i NRK og skulle ha verket ferdig: Nå må du ikke skrive flere innlegg, jeg bruker så forferdelig lang tid på å skrive et svar!

— Jo, jeg husker det. Han smiler forlegent over telefonen. Jeg slet med å skrive, skrev og skrev på nytt. Senere havnet jeg i Akersgaten og fikk andre vaner. Noe har jeg jo lært ...

HAN har lært så mye at han fikk ros for sin toleranse, eller rettere sagt for sin fordømmelse av kultur-

Hans Fredrik Dahl — her på Larsbråten i Aurskog med NS-materiale — håper å ha sin Quisling-biografi ferdig i løpet av et par år.

blikk, jeg var forelsket i avisen, av de grunner som gjør at pressefolk blir så intenst opptatt av det de holder på med. Men jeg har det godt i Aurskog. Det har lyktes meg å oppnå 14. plass på Aurskog/Hølands SV-liste til kommunevalget.

— Tilfreds med det?

— Ja. Det er ingen fare for å bli valgt. Jeg er listepynt.

— Ikke så mange andre bønder på den listen, kanskje?

— De fleste har andre yrker, ja.

OG hvem skulle da ha hjerte til å nevne at han følgelig ikke skulle ha vært fremført for åpen mikrofon i NRK — hvor en tidligere kirke-, industri-, olje- og undervisningsminister i gjerdesittende visdom har bestemt at valgkandidater ikke skal opptre. For nøytralitetens skyld. Radioen har vært Hans Fredrik Dahls liv — eller mye av det — ikke bare som historiker. Det var der han begynte som 25-åring i 1964, året etter at han hadde vært formann i Det Norske Studentersamfund, hvor han løftet arven og malte talerstolen rød etter sin blå forgjenger og kjødelige fetter Francis Sejersted — også historieprofessor.

Han smiler over telefonforbindelsen igjen: Jo, jeg begynte som sommervikar i NRK. Hos Hartvig Kiran. De er vel filolog? var hans eneste spørsmål. Ja selvsagt, svarte jeg. Det var slik man ble ansatt.

IKKE bare var han filolog. Han hadde begynt med latin. Og slo malurt i den dypt konservative Per Vogts beger, da Vogt uttrykte sin glede over at det nå var hele tolv latinstudenter på Klassisk Institutt i Fritznerns gate.

— Av de tolv er det ti sosialister, svarte stud. philol. Dahl.

Og Vogt gjorde som den unge mann i Matteus-evangeliets kapittel 19: Han gikk bedrøvet bort.

— Hvor fristende er det å bli vinbonde i Pyreneenes nord- eller øst-hellinger?

— Akkurat nå er jeg mest spent på hvordan havren står i Aurskog. Det får jeg vite om en uke.

Man kan si hva man vil om Hans Fredrik Dahl. Det har de fleste gjort, og gledet ham har det vel ikke alltid. Men det kommer ikke mange slike fra Bestum til bygdene nutildags.

radikalernes manglende toleranse, da Aftenposten omtalte hans «Fra Gutenberg til Gjerde». Og Aftenposten har ikke alltid vært snill mot ham. Ikke at han klager. Han har stått for en støyt. Johan Vogt, Arne Skouen og Jahn Otto Johansen hengte ham ettertrykkelig opp til tork — i Dagbladets spalter. Han har historikerens evne til å se også sine egne krangler på analytisk avstand. Det er noe nasalt, bestumsk følelsesløst over ham når han dissekerer. Men under en fasade, en nesehøyde og en stemmebruk som lett virker arrogant på andre, ligger et følbart og følsomt, engasjert kunstnersinn, med sirrlig gjensydde arr, mistenker man, for all mobbingen som en sosialist med sølvskje i munnen må tåle:
— Å ja da, en vestkantsosi-

alist er flau og sjenert over sin bakgrunn. Det har spilt en rolle. Det er en samvittighetskonflikt. Den kan være like sterk som omgivelsenes vrede. Mange hevder jo at det ideelle er å være borgerlig sosialist. For da har man alle de materielle godene og kan fordømme ulikheten og urettferdigheten. Det er nok mer konfliktfylt enn som så.

— Og så kom angrepet fra venstresiden og maoistene?

— Det var en merkelig tid. For en historiestuderende var det underlig å se hvordan historien gjentok seg. Det sto jo hos Koestler, alt sammen. Det var forresten mange hos oss i SV som virkelig trodde at NKP skulle oppløse seg og gå inn i det nye partiet. Slik kunne de ta feil.

DET som skjedde med maoistene, ser jeg som noe rent biologisk. Det var et ungdomsopprør. Disse flokkene fikk sitte for seg selv og utvikle sine egne idéer, de ble ikke filtrert gjennom den varierte alderssammensetning som andre partier har. Man kan jo, statistisk sett, skjære disse gruppene med kniv etter fødselsår. Og dessuten, når man har en så tett ideologi som den sosialistiske marxisme, så samler grupper seg (Dahl sier ikke at de samler seg, han sier at de *koagulerer*) rundt enhver posisjon. Det blir som i kirken. Sosialismen og marxismen har bare et gitt antall emner og posisjoner.

— Avislivet, da Dahl, er savnet til å leve med?

— Akersgaten er jo veldig forskjellig fra forskerlivet. Det var kjærlighet ved første